

Regionalni plan razvoja među-opštinske saradnje u oblasti socijalne zaštite

Regionalna razvojna agencija
“Braničevo-Podunavlje”

oktobar 2024.

Sadržaj

	0
UVOD.....	2
1. OPŠTE INFORMACIJE.....	3
1.1. O oblasti Braničevo-Podunavlje.....	3
1.2. Zakonodavni i strateški okvir.....	3
1.3. Lokalne usluge socijalne zaštite.....	4
1.4. Potencijalni oblici među-opštinske saradnje.....	5
2. PREGLED I OCENA POSTOJEĆEG STANJA U OBLASTI SOCIJALNE ZAŠTITE.....	6
2.1. Trenutno raspoloživi resursi i kapaciteti.....	6
Lokalne samouprave.....	6
Centri za socijalni rad.....	7
Organizacije civilnog sektora.....	10
2.2. Postojeće usluge i potrebe za njihovim unapređenjem.....	11
Trenutna teritorijalna pokrivenost.....	11
Potrebe za proširenjem obuhvata aktuelnih usluga SZ.....	14
Potrebe za uvođenjem novih usluga.....	16
2.3. SWOT analiza.....	18
2.4. Potencijali za unapređenje.....	19
3. RAZVOJNI CILJEVI I PRIORITETNE MERE.....	20
4. IDEJE MEĐU-OPŠTINSKIH PROJEKATA.....	22
5. OKVIR ZA SPROVOĐENJE, PRAĆENJE, IZVEŠTAVANJE I VREDNOVANJE PLANA.....	26
LISTA SKRAĆENICA.....	26

Nosilac izrade Plana: Regionalna razvojna agencija „Braničevo-Podunavlje“ doo Požarevac

Odgovorno lice: Ivana Antonijević, direktorka

Radna grupa: Predstavnici LS/LER i Odeljenja za društvene delatnosti Požarevac, Smederevo, Veliko Gradište, Golubac, Petrovac na Mlavi, Žagubica, Kučevo, Žabari, Velika Plana, predstavnici CSR iz regiona Braničevo-Podunavlje, predstavnici civilnog sektora – pružaoci usluga i udruženja iz sektora.

Stručni saradnici: UG Siguran život

UVOD

Ovaj dokument nastao je na osnovu kontinuirane potrebe ključnih zainteresovanih strana sa teritorije Braničevskog i Podunavskog okruga, za što efikasnijim i efektivnijim uslugama socijalne zaštite, odnosno iznalaženjem alternativnih modela sprovođenja lokalnih usluga, posebno kroz među-opštinsku saradnju i među-sektorska partnerstva. Dokument ima za cilj da mapira postojeće resurse i potrebe odnosno identifikuje potencijale za unapređenje postojećih i uspostavljanje novih lokalnih usluga, a kroz različite među-opštinske i regionalne inicijative i projekte. Isti predstavljaju značajan alat za doprinos lokalnom razvoju socijalne zaštite, kontinuirano ostvarivanje prava građana na socijalne usluge, smanjenje razlika u pružanju usluga i sl. uz uspostavljanje regionalnih i intersektorskih partnerstava i inicijativa čime će doprineti sveobuhvatnom razvoju zajednice u BP oblasti.

Proces izrade dokumenta vodio se sledećim principima:

- Participativnost i multi-sektorski pristup, kroz organizaciju radne grupe, konsultacije i uključivanje svih relevantnih aktera: lokalnih samouprava, centara za socijalni rad, ustanova socijalne zaštite, nacionalne službe za zapošljavanje, pružaoca usluga socijalne zaštite, sektorskih udruženja i samih korisnika
- Multi-disciplinarni pristup, uključivanje i konsultacije sa stručnjacima iz relevantnih oblasti povezanih sa socijalnom zaštitom
- Održivost, planiranje opravdanih, dostižnih i realističnih mera i projekata
- Pristup odozdo-na gore, formulisanje ciljeva i mera baziranih na stvarnim potrebama i postojećim resursima

Tokom višemesečnog procesa izrade dokumenta, korišćena je standardna metodologija strateškog i akcionog planiranja, uz poštovanje smernica i postojeće regulative vezane za izradu lokalnih planova socijalne zaštite i integrisanje dobrih praksi i preporuka sinergijskih inicijativa na nacionalnom i lokalnom nivou. Dokument je u sinergiji sa Planom razvoja oblasti Braničevo-Podunavlje 2024-2033, kao i aktuelnim lokalnim planovima razvoja i programa socijalne zaštite. U partnerstvu sa relevantnim lokalnim akterima, prikupljene su sve aktuelne neophodne informacije za 2024. godinu, sprovedene analize potreba i potencijala budućih zajedničkih inicijativa. Potencijalne projektne ideje i inicijative među-opštinske saradnje u oblasti socijalne zaštite, identifikovane su u konsultaciji sa ključnim akterima.

Izradu ovog dokumenta podržao je Kabinet Ministra bez portfelja zaduženog za predlaganje mera i učestvovanje u koordianciji aktivnosti u oblasti ravnomernog regionalnog razvoja. Projekat je sproveo Grad Požarevac u partnerstvu sa Gradom Smederevom i opštinama Veliko Gradište, Golubac, Petrovac na Mlavi, Kučevo, Žagubica, Žabari i Velika Plana, dok je Regionalna razvojna agencija „Braničevo-Podunavlje“ koordinisala procesom izrade dokumenta i pružila ekspertsku podršku.

1. OPŠTE INFORMACIJE

1.1. O oblasti Braničevo-Podunavlje

Oblast Braničevo-Podunavlje nalazi se u centralno-istočnoj Srbiji, a statistički pripada NUTS 2 regionu Južne i Istočne Srbije. Ukupna površina iznosi 5,113 km² što je 5.8% teritorije Srbije. Oblast je geografski podeljena na istočni brdsko-planinski deo (Homoljsko-Kučajske planine) i ravničarski centralno-zapadni deo ispunjen plodnim ravnica sa ravnicom Stig kao najvećom celovitom ravnicom. Braničevo-Podunavlje kao dominantno ruralanu oblast, karakteriše bogatstvo prirodnih resursa, kulturnog i istorijskog nasleđa, dobra geografska povezanost sa ključnim saobraćajnim pravicima i internacionalnim koridorima (Koridori H i VII), raznolikost potencijala za razvoj različitih privrednih delatnosti.

Oblast čine dva administrativna okruga: Braničevo i Podunavlje sa ukupno 333.266 stanovnika (RZS, 31.06.2022.) Okrug Braničevo čini 1 grad – Požarevac i 7 opština: Veliko Gradište, Golubac, Malo Crniće, Žabari, Petrovac na Mlavi, Kučevo, Žagubica, a Podunavlje čini 1 grad – Smederevo i 2 opštine: Smederevska Palanka i Velika Plana. Od ukupno 11 gradova i opština, 3 pripadaju 3, a čak 6 JLS 4. grupi razvijenosti, među kojima je 1 devastirana (Golubac). U Podunavlju većina stanovništva živi u gradskim opštinama, dok u Braničevu preovlađuje seosko stanovništvo. Oblast se suočava sa visokom depopulacijom. Broj stanovnika se smanjuje na celoj teritoriji, a posebno u Braničevskom okrugu. Udeo korisnika socijalne zaštite u ukupnoj populaciji u Braničevsko-Podunavskoj oblasti iznosi 10,85%. Međuopštinska saradnja u različitim sektorima je solidno razvijena u poslednjih 10 godina. Sve JLS u BP oblasti su kroz razne EU i nacionalne programe implementirale više različitih zajedničkih projekata.

1.2. Zakonodavni i strateški okvir

Dokument je izrađen u skladu sa važećim zakonskim regulativama, a posebno su značajni:

- Zakon o regionalnom razvoju ("Sl. glasnik RS", br. 51/2009, 30/2010 i 89/2015 - dr. zakon)
- Zakon o planskom sistemu ("Sl. glasnik RS", br. 30/2018)
- Zakon o lokalnoj samoupravi ("Sl. glasnik RS", br. 129/2007, 83/2014 - dr. zakon, 101/2016 - dr. zakon, 47/2018 i 111/2021 - dr. zakon)
- Zakon o socijalnoj zaštiti ("Sl. glasnik RS", br. 24/2011 i 117/2022 - odluka US)

Pred ovih, uzete su u obzir aktuelne lokalne politike i normativni okvir u oblasti socijalne zaštite svih partnerskih lokalnih samouprava, uključivo:

- Odluke o socijalnoj zaštiti
- Odluke i Pravilnici o pružanju pojedinačnih usluga
- Protokoli o saradnji, i dr.

Referirana su sva relevantna strateška dokumenta na različitim nivoima, posebno:

- Strategija socijalne zaštite RS
- Strategija deinstitucionalizacije i razvoja usluga socijalne zaštite u zajednici 2022-2026.
- Plan razvoja oblasti Braničevo-Podunavlje 2024-2033.
- Aktuelne Lokalne strategije/programi unapređenja socijalne zaštite za opštinu Žagubica i Grad Smederevo.

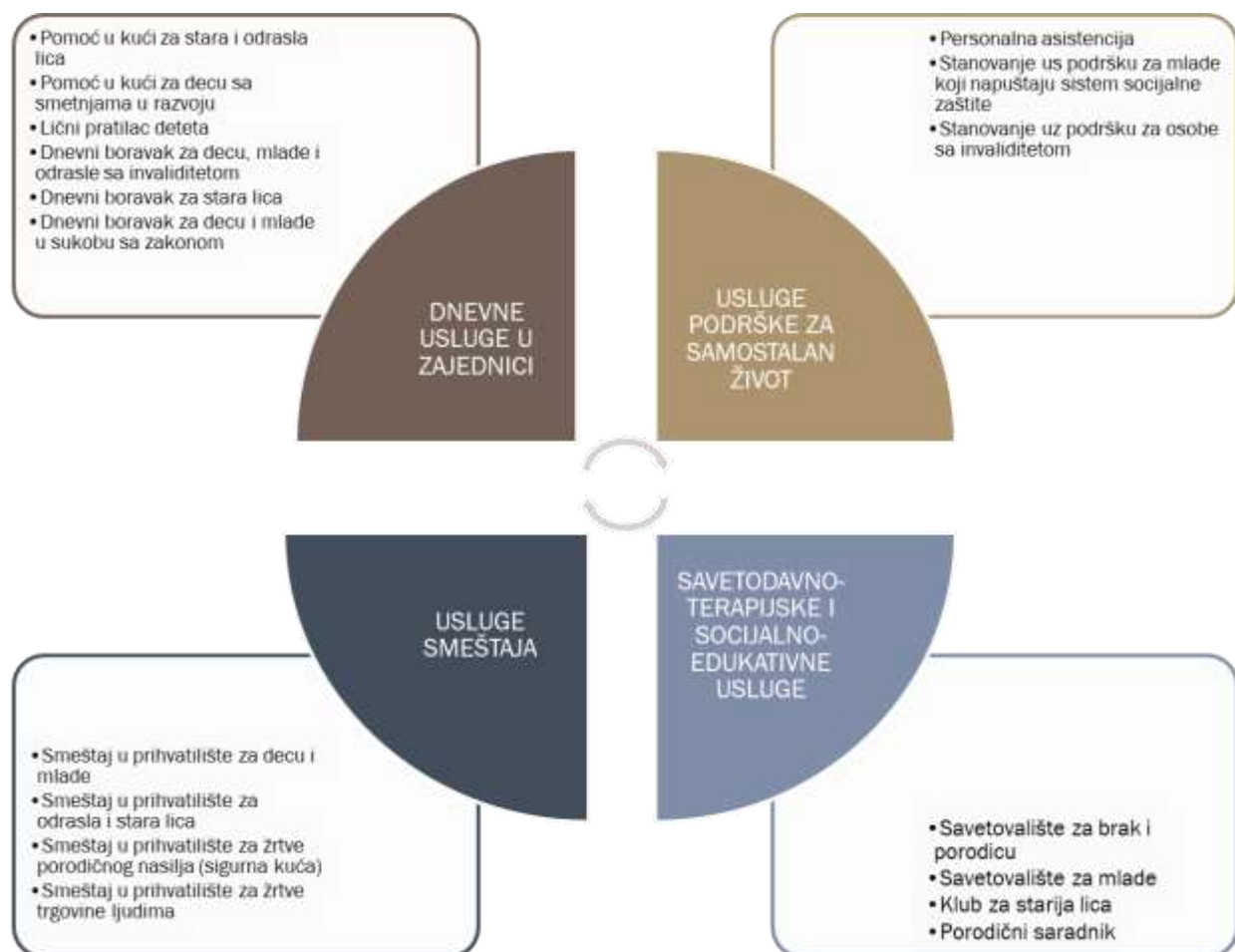
1.3. Lokalne usluge socijalne zaštite

Prema Zakonu o socijalnoj zaštiti Republike Srbije, član 40, usluge socijalne zaštite razvrstavaju se na sledeći način:

1. **Usluge procene i planiranja:** funkcionalne procene korisnika, koje obuhvataju procenu stanja, potreba, snaga i rizika korisnika i drugih značajnih osoba u njegovom okruženju, procena staratelja, hranitelja i usvojitelja, izrada individualnog plana pružanja usluga i drugih procena i planova. Za ovaj tip usluga izdvajaju se finansijska sredstva iz republičkog budžeta i za njihovo izvršenje je po Zakonu nadležan isključivo Centar za socijalni rad.
2. **Dnevne usluge u zajednici:** pomoć u kući, lični pratilac deteta, dnevni boravak, svratište i druge usluge koje podržavaju boravak korisnika u svom neposrednom okruženju u nadležnosti su lokalnih samouprava, a delom ili u celini se mogu finansirati iz namenskih transfera sa republičkog nivoa, a u zavisnosti od stepena razvijenosti jedinice lokalne samouprave, osim u slučajevima onih JLS koje su iznad republičkog proseka. Ovo su standardizovane usluge socijalne zaštite, dakle za njihovo izvršenje pružalac usluge mora imati licencu.
3. **Usluge podrške za samostalan život:** personalna asistencija, stanovanje uz podršku, obuka za samostalan život i drugi vidovi podrške aktivnom uključivanju korisnika u društvo. Takođe su u nadležnosti JLS, a od kojih se, specifično, usluga stanovanja uz podršku osoba sa invaliditetom finansira u onim JLS čiji je stepen razvijenosti iznad republičkog proseka (prema Uredbi o utvrđivanju jedinstvene liste razvijenosti regiona i JLS za 2014. godinu, Sl. Glasnik RS, br. 104/2014), dok se u drugim finansira iz republičkog budžeta. Ovo su takođe standardizovane usluge socijalne zaštite, dakle za njihovo izvršenje pružalac usluge mora imati licencu.
4. **Savetodavno-terapijske i socijalno-edukativne usluge:** savetovanje, porodična terapija, medijacija, intenzivne usluge podrške porodici koja je u krizi, SOS telefoni, održavanje porodičnih odnosa i ponovno spajanje porodice, savetovanje i edukacija roditelja, hranitelja i usvojitelja i druge savetodavne i edukativne usluge i aktivnosti. Ove usluge koje nisu standardizovane i ne podležu licenciranju kao i sve druge usluge koje se mogu podvesti pod inovativne, potpadaju pod finansiranje iz lokalnih budžeta.
5. **Usluge smeštaja:** smeštaj u srodničku i hraniteljsku porodicu, domski smeštaj, smeštaj u prihvatilište i druge vrste smeštaja. Iz ove grupe usluga, usluge smeštaja koje su u nadležnosti JLS (prihvatilišta, predah smeštaj) finansiraju se takođe iz lokalnih budžeta za razliku od ostalih usluga, osim onih njihovih delova koji se odnose na prethodnu grupu usluga kao što je savetovanje i/ili podizanje kapaciteta (znanja i veština) izvršitelja kod hraniteljstva i usvajanja, dok se usluge smeštaja u institucijama koje se nalaze na teritoriji određene JLS finansiraju iz republičkog budžeta.

Usluge koje su u nadležnosti lokalne samouprave, u pravilu se i finansiraju iz lokalnih budžeta, osim u slučaju Dневnih usluga u zajednici čije je sprovođenje u nerazvijenim opštinama moguće u celini ili delimično finansirati iz republičkog budžeta kroz namenske transfere. Takođe, sve 3 grupe usluga su standardizovane, odnosno pružalac usluga za iste mora da poseduje licencu, osim u slučaju Savetodavno-terapijskih i socijalno-edukativnih usluga koje se mogu tretirati kao inovativne i ne podležu licenciranju.

Grafikon 1: Usluge socijalne zaštite u nadležnosti JLS

1.4. Potencijalni oblici među-opštinske saradnje

Među-opštinska saradnja može biti uspostavljena u različitim oblastima značajnima za funkcionisanje društva i uređenje usluga od javnog značaja. U skladu sa važećim regulativama i dobrim domaćim i EU praksama, identifikovano je nekoliko potencijalnih oblika:

- Zajedničko finansiranje
- Obrazovanje zajedničkih organa, ustanova, preduzeća, drugih organizacija i službi
- Ustupanje obavljanja poslova iz okvira izvornih nadležnosti JLS drugoj JLS ili preduzeću, ustanovi i drugoj organizaciji čiji je ona osnivač
- Zajedničko izvršavanje određenih poverenih poslova

Svaki od oblika pretpostavlja formalni dogovor između aktera, sa jasno definisanim obavezama i pravima, kao i saglasnost nadležnog ministarstva. Na osnovu sporazuma, definišu se i operativni uslovi saradnje, odnosno pružanja određene usluge.

2. PREGLED I OCENA POSTOJEĆEG STANJA U OBLASTI SOCIJALNE ZAŠTITE

2.1. Trenutno raspoloživi resursi i kapaciteti

Na osnovu analiziranih upitnika uočavaju se razlike u kapacitetima JLS i pripadajućim lokalnim CSR u smislu ljudskih, finansijskih i materijalnih resursa, ali se daljom analizom takođe uviđa da određene prednosti ovog tipa ne moraju nužno imati uticaja na stepen uspešnosti sprovođenja usluga socijalne zaštite u lokalnoj zajednici što se može videti u daljem tekstu.

Lokalne samouprave

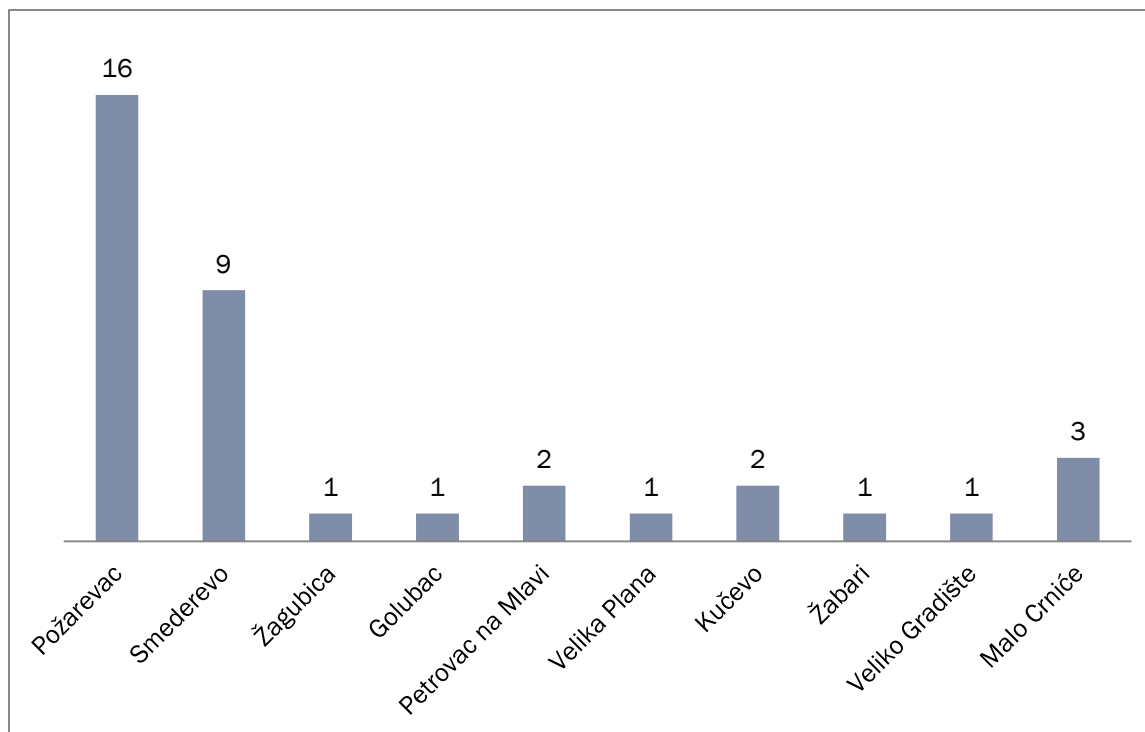
Kad su u pitanju aktuelni kapaciteti lokalnih samouprava, u administrativnom, finansijskom i smislu angažovanih ljudskih resursa svakako dominiraju gradovi Požarevac i Smederevo. Sve lokalne samouprave imaju sistematizovane organizacione jedinice za društvene delatnosti u okviru kojih se realizuju slovi iz domena socijalne zaštite. Svega 4 lokalne samouprave imaju formiran Savet za socijalnu zaštitu, dok sve imaju Inter-resornu komisiju za procenu potreba.

Tabela 1: Administrativni kapaciteti JLS

JLS	Organizaciona jedinica LS	Savet za SZ	Inter-resorna komisija za procenu potreba
Požarevac	Odeljenje za društvene delatnosti	Da	Da
Smederevo	Odeljenje za javne službe, Odsek za socijalnu i zdravstvenu zaštitu	Da	Da
Veliko Gradište	Odeljenje za lokalni ekonomski razvoj i Odeljenje za društvene delatnosti i zajedničke poslove	Ne	Da
Golubac	Odeljenje za opštu upravu, društvene delatnosti, stručne i zajedničke poslove	Ne	Da
Petrovac na Mlavi	Odeljenje za imovinsko-pravne poslove, privredu i društvene delatnosti	Ne	Da
Kučevo	Odeljenje za društvene delatnosti	Da	Da
Žagubica	Odeljenje za opšte zajedničke i skupštinske poslove	Da	Da
Žabari	Odeljenje za privredu, urbanizam i društvene delatnosti	Ne	Da
Velika Plana	Odeljenje za društvene delatnosti	Da	Da
Malo Crniće	Odeljenje za opštu upravu, društvene delatnosti i objedinjenu proceduru	Odbor za socijalna pitanja	Ne, koristi Požarevačku

Broj angažovanih u JLS značajno je manji u manjim i nerazvijenim opštinama u poređenju sa Gradovima Smederevo i Požarevac, što ukazuje na nedostatak stručnog kadra i ograničenja u zapošljavanju u javnoj upravi. Tako OU Žagubica, Golubac, Velika Plana, Žabari imaju po jednog stalno zaposlenog na poslovima socijalne zaštite, a Veliko Gradište 1 u okviru CSR.

Grafikon 2: Broj stalno angažovanih na poslovima socijalne zaštite u JLS

Finansijski kapaciteti JLS za obezbeđivanje davanja u ovoj oblasti značajno variraju i zavisni su prvenstveno od ukupnog budžeta pojedine LS i alociranih namenskih transfera. Najveći deo ukupno realizovanih sredstava namenjen je materijalnim davanjima, dok se usluge u zajednici finansiraju u manjem obimu, najčešće isključivo iz budžeta lokalne samouprave. Pored usluga, iz lokalnih budžeta finansiraju se i različita prava, poput narodne kuhinje koja se realizuje u većem broju JLS. Donatorska sredstva uglavnom se koriste za uspostavljanje određene usluge, dok operativni troškovi iste za njeno dugoročno sprovođenje, predstavljaju u pravilu obavezu LS.

Centri za socijalni rad

Na teritoriji oblasti Braničevo-Podunavlje deluje ukupno 9 Centara za socijalni rad, s napomenom da postoje 2 među-opštinska Centra: jedan za Veliko Gradište i Golubac, i drugi za Petrovac na Mlavi i Žagubicu. U 2024. godini, u Centrima za socijalni rad ispitanih 10 lokalnih samouprava, zaposleno je ukupno 157 lice, raspoređeno u različite službe, osim u slučaju Velikog Gradišta, Golupca, Žabara, Žagubice i Malog Crnića gde su Centar, odnosno Odeljenje MO Centra organizovani kao jedna unutrašnja organizaciona jedinica. Broj zaposlenih za poslove u okviru javnih ovlašćenja uz odstupanja u nekoliko LS, odgovara uglavnom propisanom normativu. U svim centrima za socijalni rad Braničeva i Podunavlje nema pripravnika i volontera, sem u CSR u Požarevcu, gde je angažovan jedan pripravnik.

Grafikon 3: Broj zaposlenih u CSR

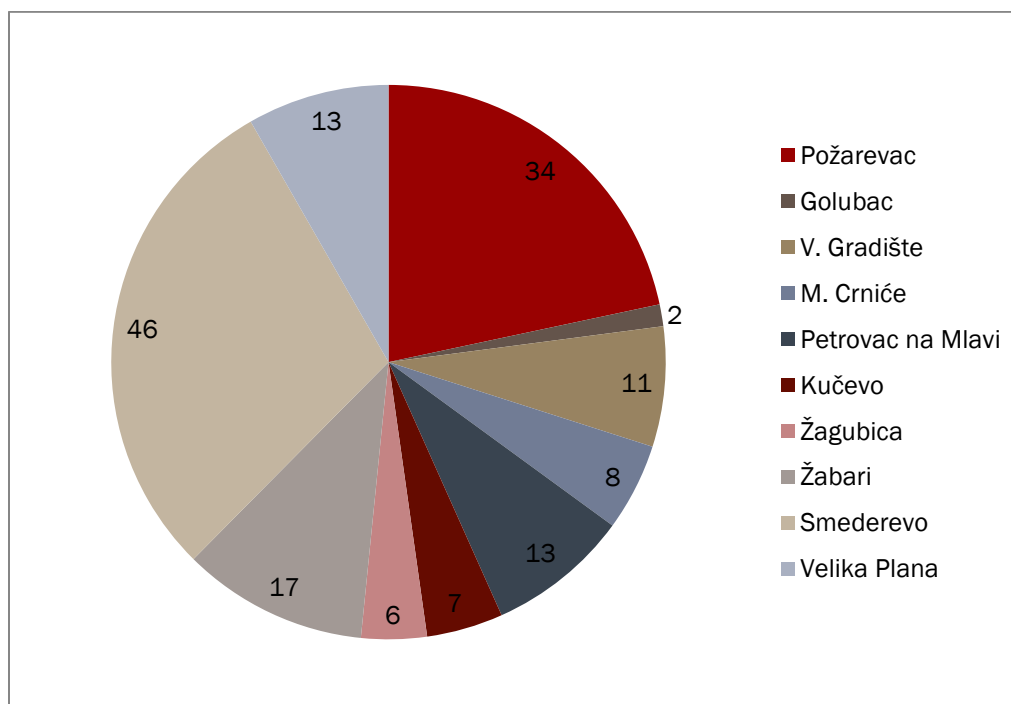
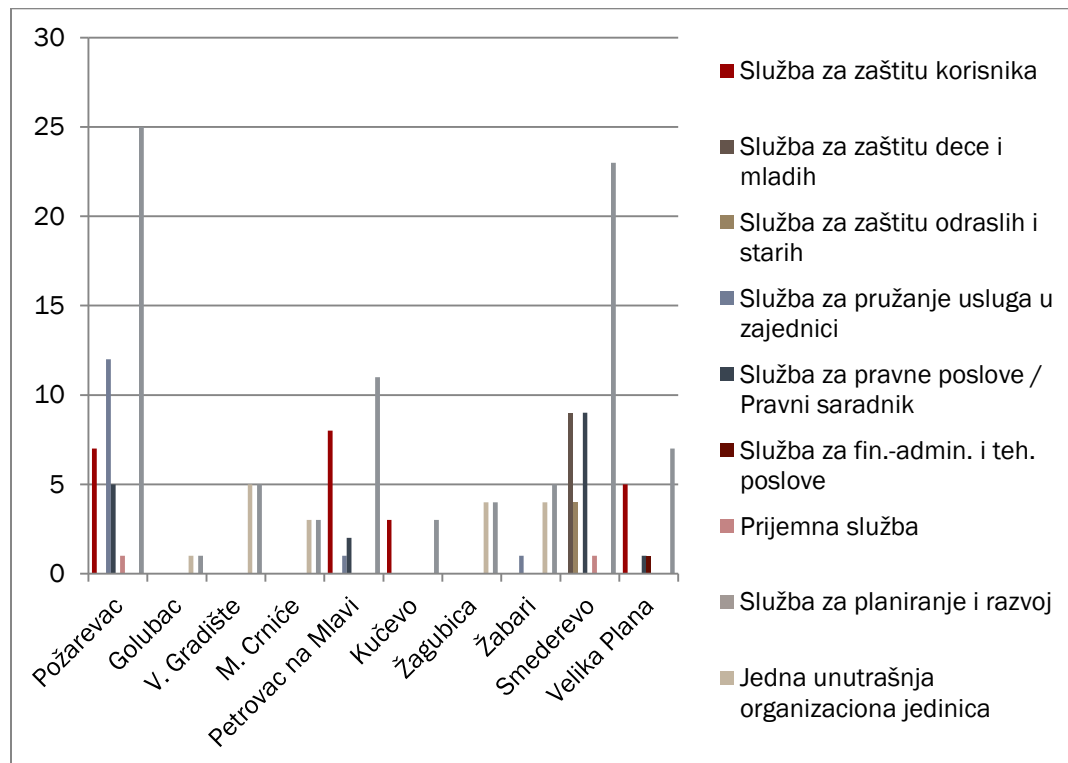

Tabela 2: Zaposleni u CSR po službama

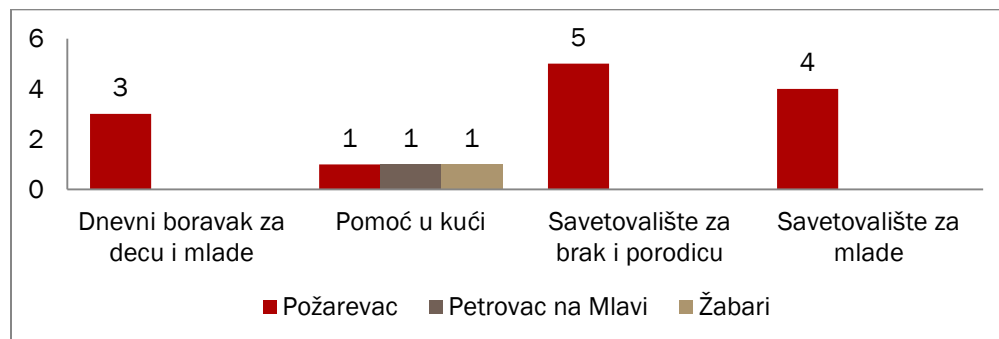
JLS/Služba	Služba za zaštitu korisnika	Služba za zaštitu dece i mladih	Služba za zaštitu odraslih i starih	Služba za pružanje usluga u zajednici	Služba za pravne poslove/ Pravni saradnik	Služba za fin.-admin. i teh. poslove	Prijemna služba	Služba za planiranje i razvoj	Jedna unutrašnja organizaciona jedinica
Požarevac	9			12	6	5	1	1	
Golubac									2
Veliko Gradište									11
Malo Crniće									8
Petrovac na Mlavi	9			2		2			
Kučevo	3				1	3			
Žagubica									6
Žabari				11					6
Smederevo		10	6		13	15	1	1	
Velika Plana	12				4	4			

Od ukupnog broja zaposlenih, 87 lica je licencirano za obavljanje različitih poslova u oblasti socijalne zaštite. Posedovanje licenci nije samo neophodno zbog realizacije redovnih poslova javnih ovlašćenja Centara, već u pojedinim slučajevima i za pružanje različitih dnevnih usluga u zajednici (Petrovac na Mlavi - Pomoć u kući i Lični pratioc deteta – u postupku licenciranja, Žabari - Pomoć u kući i Stanovanje u zaštićenim uslovima, Požarevac - Dnevni boravak za decu i mlade) i savetodavnih usluga (Savetovalište za brak i porodicu, Socio-rehabilitacioni klub za mlade). Pored navedenih, u narednom periodu CSR Velika Plana planira licenciranje usluge Dnevnog boravka.

Grafikon 4: Zaposleni u CSR sa licencama, po službama

Grafikon 5: Licencirani zaposleni CSR angažovani na pružanju različitih lokalnih usluga

Kad su u pitanju stručna i savetodavna tela, u svim CSR organizovani su Kolegijum rukovodioca, Kolegijum službe i Stalna komisija organa starateljstva, dok u u CSR Žabari, Požarevac, Velika Plana i Kučevo funkcionišu i različiti stručni timovi (Tim za sprečavanje nasilja u porodici, finansijsko planiranje i dr.). Svi Centri za socijalni rad poseduju svoje ili koriste javne prostorije, koje

su neretko nedovoljne površine i neadekvatno opremljene za efikasan rad sa korisnicima. Izuzetak predstavlja CSR Požarevac, koji se odnedavno nalazi u novim prostorijama koje ispunjavaju sve metodološke standarde, izuzev pristupa osobama sa invaliditetom. Obavljanje redovnih poslova iz nadležnosti, sprovodi se po ustaljenim godišnjim programima, a finansiranje je uglavnom u potpunosti zavisno o budžetskim sredstvima.

Organizacije civilnog sektora

Na teritoriji oblasti u ovom sektoru aktivno deluje preko 20 organizacija civilnog društva, koje se bave podrškom, zaštitom prava i pružanjem usluga nekoj ili više ciljnih grupa korisnika.

Ukupno 8 lokalnih udruženja poseduje licence za pružanje usluga: pomoć u kući za OSI i stara lica, lični pratilac deteta i personalna asistencija za OSI, dok pojedina realizuju i edukativno-savetodavne usluge poput socio-rehabilitacionog kluba za mlade i savetovaništa za brak i porodicu sa centrom za medijaciju. Takođe, pojedine organizacije Crvenog krsta realizuju aktivnosti Narodne kuhinje. Uglavnom sva pomenuta udruženja ističu kako poseduju kapacitete za proširenje obuhvata usluga koje pružaju, a pojedini su u toku i sa dodatnim licenciranjem (Volja za životom Velika Plana – Stanovanje uz podršku). Kao ključni razlog za proširenje obuhvata aktuelnih i novih usluga, udruženja navode ograničena finansijska sredstva lokalnih samouprava.

Tabela 3: Lokalne organizacije civilnog društva - pružaoci usluga

Udruženje	Usluga	Teritorijalni obuhvat
Asocijacija za razvoj opštine Žagubica	Pomoć u kući za OSI i stara lica	Žagubica, Malo Crniće
CUPPAE Golubac	Pomoć u kući za OSI i stara lica	Golubac, Kučevo
	Lični pratilac deteta	Golubac
Volja za životom Velika Plana	Personalna asistencija za OSI	Velika Plana
	Lični pratilac deteta	Velika Plana
Centar za samostalni život osoba sa invaliditetom Smederevo	Personalna asistencija za OSI	Smederevo
Društvo za cerebralnu i dečiju paralizu Smedereva	Pomoć u kući za OSI i stara lica	Smederevo
Veritas Požarevac	Lični pratilac deteta	Požarevac
Crveni krst Požarevac	Pomoć u kući za OSI i stara lica	Požarevac
Šansa Požarevac	Socio-rehabilitacioni klub za mlade	Požarevac
	Savetovanište za brak i porodicu sa centrom za medijaciju	Požarevac

Neophodno je napomenuti da pored lokalnih organizacija, 4 udruženja koja nisu sa teritorije oblasti BP takođe pružaju određene usluge u zajednici:

Tabela 4: Druge organizacije civilnog društva - pružaoci usluga

<i>Udruženje</i>	<i>Usluga</i>	<i>Teritorijalni obuhvat</i>
<i>Inkluzija danas Prokuplje</i>	Lični pratilac deteta	Veliko Gradište
	Pomoć u kući za OSI i stara lica	Veliko Gradište
<i>Humanitarna organizacija "Dečije srce" Beograd</i>	Lični pratilac deteta	Smederevo
<i>Društvo za cerebralnu i dečiju paralizu opštine Ivanjica</i>	Lični pratilac deteta	Kučevo
<i>Ustanova socijalne zaštite Naša čuvarkuća / Prihvatište za odrasle Bečej</i>	Urgentni smeštaj/Prihvatište za odrasle	Grad Požarevac

U pogledu potencijalnih novih pružalaca usluga socijalne zaštite iz civilnog sektora ne uviđa se velika ponuda u obuhvaćenim gradovima i opštinama, ali bi pažnju trebalo svakako usmeriti na lokalna udruženja koja okupljaju specifične ranjive grupe koje su (potencijalni) korisnici usluga socijalne zaštite. Prednost u slučaju ovih udruženja je u tome što ona imaju najbolji uvid u potrebe kao i dubinski interes da svojim članovima obezbede što bolje uslove življenja što ih čini posvećenijim procesu i održanju kvaliteta i kontinuiteta. Pored pomenutih, na teritoriji oblasti aktivno deluje više od 10 udruženja građana, koja okupljaju specifične ciljne grupe (uglavnom OSI ili roditelji dece i mladih sa invaliditetom), pružaju različite usluge pomoći i podrške, a najčešće se finansiraju donacijama ili projektno, zbog čega je i kontinuitet usluga visoko zavisano do raspoloživih finansijskih sredstava. Udruženja se većinom bave Romima, decom i odraslima sa poteškoćama u razvoju i decom i osobama sa invaliditetom. Njihovi kapaciteti za ev. strukturisanije sprovođenje nekih usluga/aktivnosti su veoma ograničeni, obzirom na primarnu posvećenost ličnim potrebama korisnika. Dragocenu pomoć ovim udruženjima u podizanju kapaciteta i procesu licenciranja mogle bi pružiti jedinice lokalne samouprave kao i pripadajući centri za socijalni rad čime bi se ostvarila javno-privatna partnerstva na dobrobit cele zajednice. Takođe, neophodno je kontinuirano podizanje svesti o društvenoj inkluziji ovakvih osoba, kao i promocija volonterizma i šire društvene podrške ovakvim udruženjima.

2.2. Postojeće usluge i potrebe za njihovim unapređenjem

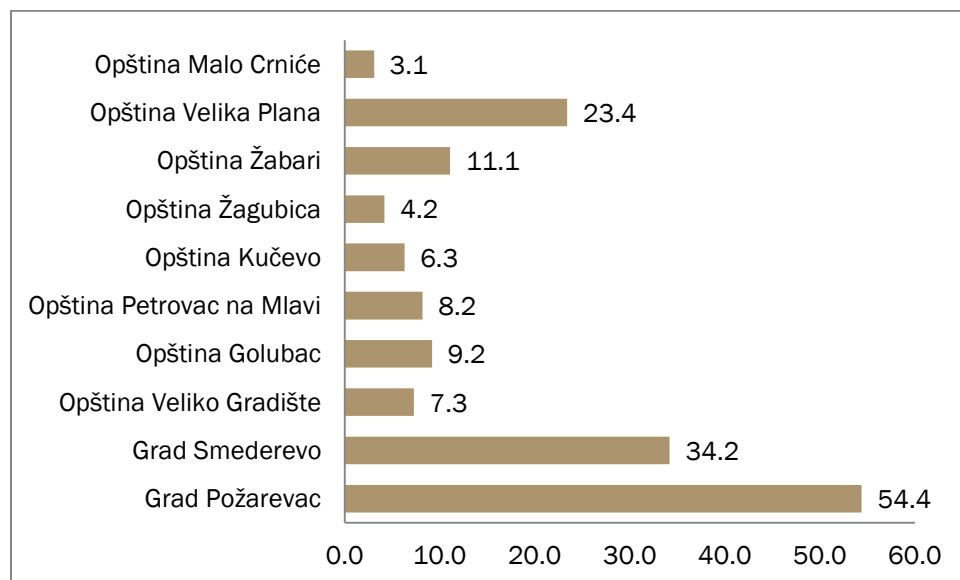
Trenutna teritorijalna pokrivenost

Protekle decenije, uočljiv je razvoj lokalnih usluga socijalne zaštite, pa tako i porast u davanjima iz lokalnog budžeta, obzirom da se tek pojedine usluge najčešće u manje razvijenim opštinama, finansiraju iz drugih izvora (uglavnom transferska sredstva, ređe donatorska).

Jedan od izazova u sprovođenju usluga SZ na lokalnu, pored kvaliteta, svakako predstavlja kontinuitet pružanja usluge. Tako postoje prekidi u pružanju usluge najčešće usled nedostatka finansijskih sredstava, ali i nemogućnosti identifikacije adekvatnog pružaoca ili nezainteresovanosti/nemogućnosti postojećih pružalaca da se jave na nabavku. Ovakve situacije bi trebalo izbeći jer mogu pojačati ranjivost korisnika u periodu prekida usluge više zbog socijalne

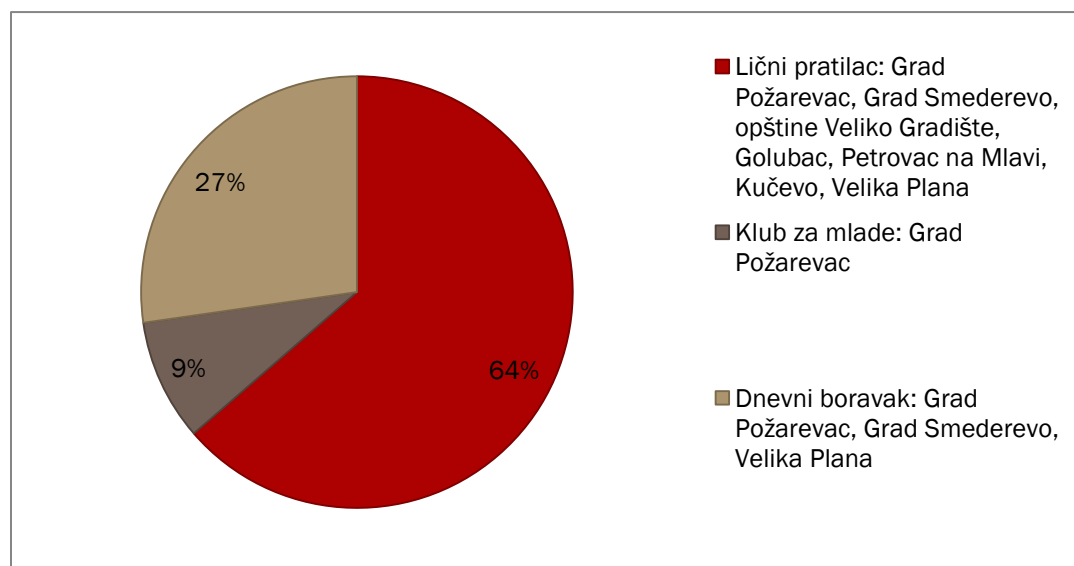
komponente usluge, nego tehničke pomoći i podrške, jer utiče na emotivni i psihički život korisnika (posebno dece i starih). Angažovanje lokalnih pružalaca usluga ili onih iz najbližih okolnih mesta donosi ceo niz prednosti, ne samo kroz smanjene finansijske troškove već je olakšan rad sa korisnicima zahvaljujući poznavanju lokalnih prilika, navika i mentaliteta što je izuzetno značajno u radu sa osetljivim grupama stanovništva.

Grafikon 6: Izdvajanja za lokalne usluge socijalne zaštite u 2023. godini, mil. RSD

Teritoriju odlikuje relativno dobra pokrivenost različitim uslugama SZ, koje uglavnom odgovaraju identifikovanim potrebama korisnika. Usluge socijalne zaštite koje se pružaju u obuhvaćenim jedinicama lokalne samouprave prema zastupljenosti po starosnim grupama, prikazane su u sledećim grafikonima:

Grafikon 7: Zastupljenost usluga SZ namenjenih deci i mladima na teritoriji BP

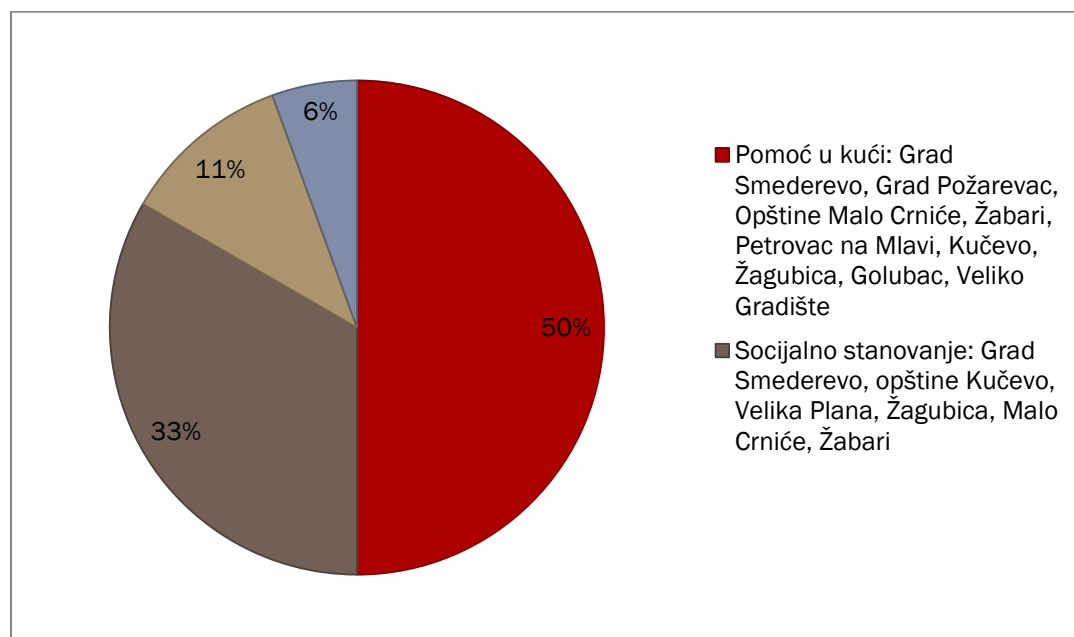

Pored navedenih, na teritoriji Oblasti nalaze se i sledeće ustanove i usluge koje se finansiraju iz Republičkog budžeta:

- Dom za decu i lica ometena u razvoju “Dr Nikola Šumenković”, Stamnica, Petrovac na Mlavi
- Centar za porodični smeštaj i usvojenje „Miloševac“, Velika Plana, inače najstarija ustanova ovog tipa u Srbiji, osnovana 1929. godine

U više lokalnih samouprava realizuju se i usluge Smeštaja u hraniteljske porodice i Porodičnog smeštaj.

Grafikon 8: Zastupljenost usluga SZ namenjenih odraslima i starijima na teritoriji BP

Kad je u pitanju usluga socijalnog stanovanja, ona se sprovodi u 6 opština oblasti, a realizuje se kroz davanje na korišćenje stanova u objektima namenjenim za smeštaj u zaštićenim uslovima. Korisnici su uglavnom porodice lošijeg materijalnog stanja sa članovima sa invaliditetom, izbegla i interno raseljena lica i druga lica u potrebi, kojima se ovakva usluga odobrava u skladu sa lokalnim politikama.

Pored navedenih usluga, u Gradu Požarevcu i Smederevu, kao i u opštini Kučevo deluje ukupno 4 licencirana Doma za stara lica, od čega su 2 privatna (Kučevo i Požarevac), dok su korisnici njihovih usluga primarno sa teritorije BP, ali takođe i iz cele Srbije.

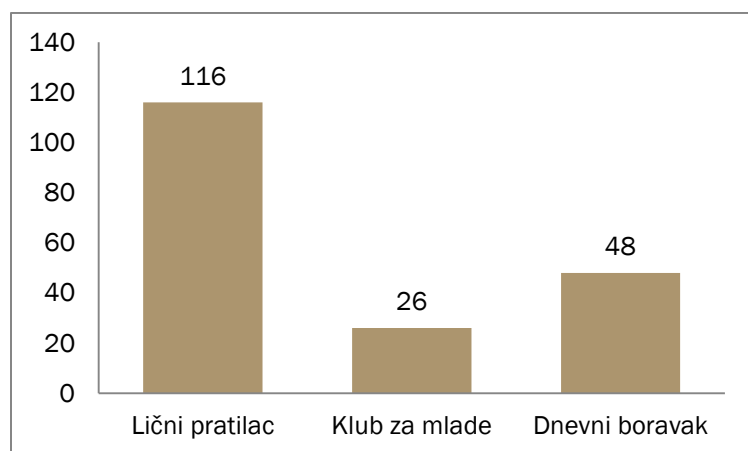
Na teritoriji Oblasti nalazi se takođe i Ustanova za odrasle i starije „Gvozden Jovančičević“, Veliki Popovac, u Petrovcu na Mlavi, koja se finansira iz Republičkog budžeta. U okviru ove Ustanove realizuje se i usluga Stanovanje uz podršku u 2 objekta u Velikom Popovcu i Velikom Gradištu, u kojem je trenutno smešteno ukupno 11 korisnika (kapacitet je 14 korisnika). U okviru ustanove postoje još 2 objekta za smeštaj uz podršku, kapaciteta za oko 15 korisnika, koji trenutno nisu u funkciji.

Značajno je pomenuti i da je do sredine 2023. godine u Maloj Krsni u Smederevu funkcionisalo i Prihvatilište za odrasla i starija lica Crvenog krsta, koje je na žalost prestalo s radom zbog nedostatka finansijskih i ljudskih resursa, kao i Prihvatilište za žrtve porodičnog nasilja (Sigurna kuća), koja je takođe prestala s radom. Uslugu privremenog smeštaja aktuelno realizuje 1 JLS (Grad Požarevac) po ugovoru sa pružaocima usluga van teritorije BP.

Potrebe za proširenjem obuhvata aktuelnih usluga SZ

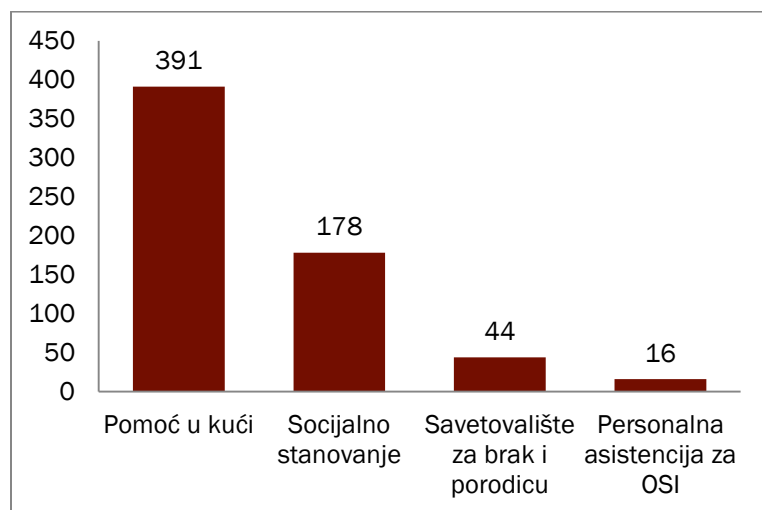
Iz dostupnih podataka moguće je zaključiti da je za decu i mlade najraširenija SZ usluga Ličnog pratioca deteta, koja se sprovodi u 7 JLS za ukupno 116 korisnika. Korisnici su deca i mladi sa različitim telesnim, mentalnim, senzornim i drugim smetnjama u razvoju.

Grafikon 9: Broj korisnika ključnih usluga SZ namenjenih deci i mladima na teritoriji BP

Od usluga SZ za odrasle i starije dominira Pomoć u kući za stara lica i OSI, koja se realizuje u 9 JLS za ukupno 391 korisnika. Pomoć u kući je ujedno i prva od usluga u zajednici koja je 2014. godine uspostavljena na teritoriji BP u oštinama Žagubica, Žabari, Veliko Gradište, Golubac, Malo Crniće i Gradu Požarevcu, u okviru donatorskih među-opštinskih projekata.

Grafikon 10: Broj korisnika ključnih usluga SZ namenjenih odraslima i starijima na teritoriji BP

Kako se pokazalo kroz istraživanja i u drugim regionima Republike Srbije, podaci za BP oblast odgovaraju stanju i u drugim delovima zemlje. Ovo su usluge sa najvećom daljom potrebom u smislu korisnika koji su na listi čekanja za uslugu ili su kroz mapiranje potreba identifikovani u potrebi za istom. Kroz dalje ažuriranje podataka treba pratiti buduće trendove i osmisliti adekvatne odgovore na potrebu. U narednim tabelama prikazan je broj aktuelnih korisnika ključnih usluga SZ po starosnim grupama i JLS, a takođe i procenjeni broj potencijalnih korisnika, koji ukazuje na jasnu potrebu za proširenjem obuhvata.

Tabela 5: Potrebe za proširenjem obuhvata ključnih usluga SZ namenjenih deci i mladima

JLS/Usluga SZ	Lični pratilac		Klub za mlade		Dnevni boravak*	
	Korisnici 2024.	Potencijalni korisnici	Korisnici 2024.	Potencijalni korisnici	Korisnici 2024.	Potencijalni korisnici
Požarevac	52	4	26	3	29	1
Golubac	2	1				
Veliko Gradište	6	4				
Petrovac na Mlavi	13	2				
Kučevo	4	1				
Smederevo	35	35			19	1
Velika Plana	6	9			12	0
UKUPNO	118	56	26	3	54	2

*Broj potencijalnih korisnika do popunjavanja aktuelnih kapaciteta

Postoji potreba i za proširenjem obuhvata postojećih među-sektorskih usluga koje se u pojedinim LS već realizuju u domovima zdravlja i školama, poput razvojnog savetovaništa i pedagoškog asistenta, koje bi obuhvatile i ciljnu grupu dece i mladih sa invaliditetom. Neophodno je proširenje njihovog obuhvata, odnosno uvođenje istih gde nedostaju.

Prema dostavljenim podacima, u većini LS koje sprovode pomenute usluge neophodno je proširenje obuhvata korisnika, dok su pojedine identifikovale dodatne potrebe za domskim smeštajem dece i mladih (Grad Požarevac: 6 korisnika, Veliko Gradište: 4 korisnika).

Tabela 6: Potrebe za proširenjem obuhvata ključnih usluga SZ namenjenih odraslima i starijima

JLS/Usluga SZ	Pomoć u kući		Socijalno stanovanje		Savetovanište za brak i porodicu		Personalna asistencija	
	Korisnici i 2024.	Potencijalni korisnici	Korisnici 2024.	Potencijalni korisnici	Korisnici 2024.	Potencijalni korisnici	Korisnici 2024.	Potencijalni korisnici
Požarevac	76	2			44	10		
Golubac	27	10						
Veliko Gradište	40	10						

<i>Malo Crniće</i>	4	5	9	0				
<i>Petrovac na Mlavi</i>	35	15						
<i>Kučevo</i>	52	50	7	0				
<i>Žagubica</i>	35	7	21	5				
<i>Žabari</i>	74	0	15	0				
<i>Smederevo</i>	68	12	106	0			12	3
<i>Velika Plana</i>			44	12			4	4
UKUPNO	411	111	202	17	44	10	16	7

Kad su u pitanju odrasle i starije osobe, u više JLS postoji identifikovana potreba korisnika usluga domskog smeštaja i/ili institucionalizovanog smeštaja lica sa smetnjama u razvoju (Grad Požarevac: 13 korisnika, opština Veliko Gradište: 33 korisnika, opština Golubac: 12 korisnika, opština Velika Plana: 28 korisnika, Opština Kučevo: 4 korisnika).

Potrebe za uvođenjem novih usluga

Obuhvaćene JLS su iskazale potrebu za proširenjem postojećih usluga, kao i za uspostavljanjem novih koje se zasada ne pružaju u lokalnim sredinama. Ipak, uočava se da je potreba iskazana u pojedinačnim planskim i strateškim dokumentima JLS šire prikazana tj. naveden je veći broj usluga što govori o promenljivosti potreba zbog promena u strukturi stanovništva, usled migracija, starenja, slabljenja zdravstvenog stanja korisnika i slično, i takođe ukazuje na potrebu učestale identifikacije potreba korisnika i ažuriranja podataka. Kako je navedeno u gornjem pregledu, najveća potreba je iskazana za uslugama Pomoć u kući i Lični pratilac deteta.

Na osnovu raspoloživih podataka, pored proširenja obuhvata u smislu teritorije i broja korisnika postojećih standardizovanih usluga, odnosno uvođenja novih u pojedinim JLS (poput Lični pratilac deteta i Dnevni boravak, odnosno Pomoć u kući i usluga Socijalnog stanovanja), uočava se i porast potrebe za nestandardizovanim uslugama savetovališta (poput Savetovališta za brak i porodicu, za mlade, razvojnog savetovališta), prevashodno u manjim sredinama.

Tabela 7: Identifikovane potrebe za uspostavljanjem novih usluga namenjenih deci i mladima

<i>Usluga/LS</i>	<i>Lični pratilac deteta</i>	<i>Dnevni boravak</i>	<i>Prihvatište</i>	<i>Savetovalište za mlade</i>	<i>Predah smeštaj</i>
<i>Požarevac</i>	4		3		10
<i>Malo Crniće</i>	2				
<i>Žagubica</i>	10		5		
<i>Veliko Gradište</i>		10	4		
<i>Žabari</i>	2	10		2	
<i>Smederevo</i>				10	
UKUPNO	18	20	12	12	10

Tabela 8: Identifikovane potrebe za uspostavljanjem novih usluga namenjenih odraslima i starijima

Usluga/LS	Pomoć u kući	Savetovalište za brak i porodicu	Stanovanje uz podršku	Prihvatilište	Prihvatilište za žrtve porodičnog nasilja	Socijalno stanovanje	Personalna asistencija
Velika Plana	28			15			
Žabari		8		4			
Veliko Gradište		10*	2	4			
Žagubica		20		3			
Smederevo		20*		15	5		
Petrovac na Mlavi				2			
Požarevac			12	5-10		3	50
Malo Crniće		10			10		
UKUPNO	28	68	14	53	15	3	50

Pored navedenih usluga, postoji niz inovativnih usluga koje bi mogle da budu razmotrene sa ciljem adresiranja identifikovanih potreba korisnika, poput potrebe obezbeđivanja različitih dnevnih aktivnosti, poslovnog angažovanja i sl. za odrasle OSI i strukturisane podrške deci i mladima koji izlaze iz sistema socijalne zaštite (npr. napuštanja hraniteljskih porodica), ili menjaju status (npr. nakon završenog školovanja, punoletstva i sl.). Takođe, u određenom broju LS postoje Klubovi za stara lica koji se uglavnom realizuju u okviru aktivnosti udruženja penzionera, a značajno unapređuju kvalitet društvenog života ove ciljne grupe.

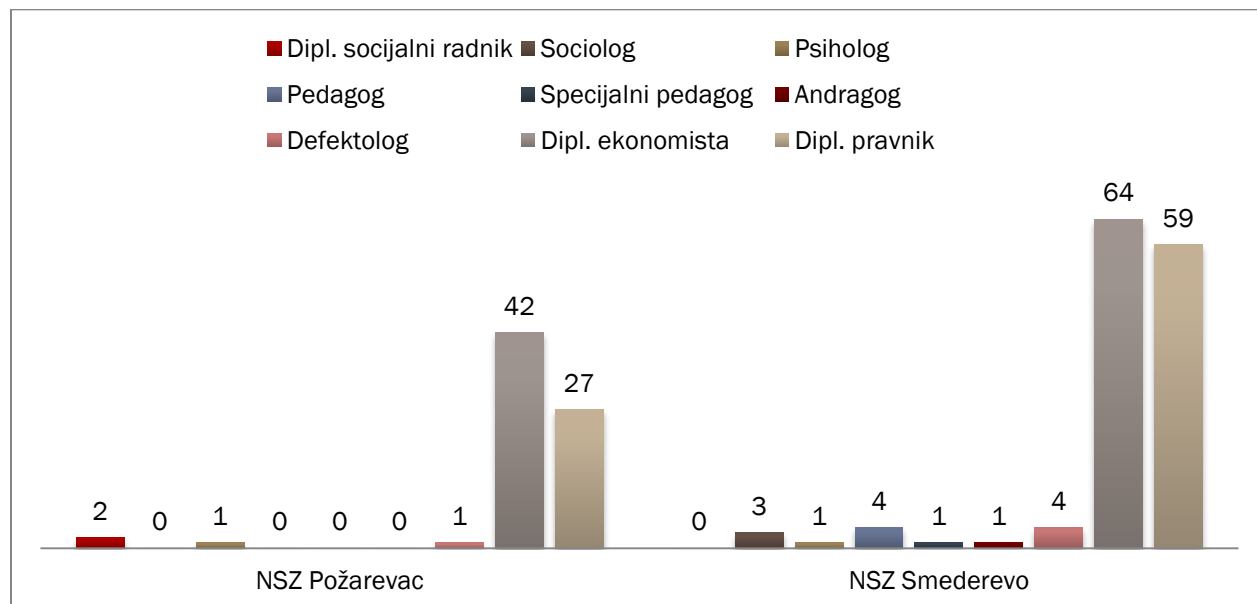
Za razliku od proširenja obuhvata postojećih, uspostavljanje novih usluga u JLS je značajno zahtevnije, posebno u smislu standardizovanih usluga koje zahtevaju značajne resurse za ispunjenje tehničkih i stručnih uslova, a takođe, sam proces licenciranja po pravilu zahteva značajno vreme. Olakšavajuća okolnost bi svakako bila da se iskoriste postojeći materijalni i ljudski resursi na teritoriji i kapitalizuje kroz ujedinjenje resursa, posebno finansijski i formalizaciju usluge kroz neki oblik među-opštinske saradnje. Prema trenutnim informacijama, u 2025. godini pojedine lokalne samouprave planiraju uspostavljanje sledećih usluga:

- grad Smederevo: Savetovališta za brak i porodicu
- opština Petrovac na Mlavi: Savetovalište za decu sa razvojnim izazovima (projektno)
- opština Veliko Gradište: Savetovališta za brak i porodicu
- opština Veliko Gradište u partnerstvu sa gradom Požarevcem i opštinama Petrovac na Mlavi i Kučevo: Pilotiranje porodičnog saradnika

Pošto su za uspostavljanje novih i/ili proširenje postojećih usluga SZ pored finansijskih i materijalnih sredstava, neophodni i stručni kadrovi, prikupljeni su i podaci o nezaposlenim stručnim licima od filijala Nacionalne službe za zapošljavanje u gradovima Požarevac i Smederevo, iskazani u donjem grafikonu. Uočava se da je ponuda uskostručnih kadrova neophodnih za sprovođenje pojedinih usluga socijalne zaštite (socijalni radnik, psiholog, defektolog i sl) oskudna. Dodatno, ne

postoji izvesnost raspoloživih kadrova za uključivanje u planirane poslove, jer to zavisi i od spremnosti određenih lica da prihvate ovakav tip poslova što bi bio predmet druge tematske ankete. Nadalje, izvršitelji/ke posla u okviru usluga pomoći i kući i personalne asistencije nisu u obavezi da poseduju znanja specifičnih struka, već je neophodno da pohađaju akreditovane obuke za ove poslove. Zainteresovanost i spremnost nezaposlenih lica da se prihvate ovog tipa posla takođe bi trebalo da bude proverena kako bi se došlo do relevantnih podataka.

Grafikon 11: Stručni kadrovi na evidenciji NSZ - filijale Požarevac i Smederevo na dan 02.08.2024.godine

2.3. SWOT analiza

PREDNOSTI	NEDOSTACI
➤ Iskustvo u pružanju određenih usluga u zajednici ➤ Licencirani pružaoci pojedinih usluga u regionu ➤ Određeni materijalni resursi –postojanje objekata javnih koji su bili ili bi mogli biti namenjeni za određene usluge (Prihvatilište, Kuća na pola puta i sl.)	➤ Neuređenost zakonodavnog okvira ➤ Nedostatak stručne radne snage ➤ Ograničeni finansijski kapaciteti JLS ➤ Zahtevne administrativne procedure ➤ Neadekvatan sistem praćenja potreba korisnika ➤ Nedovoljno znanje i iskustvo zaposlenih u CSR i JLS za pružanje različitih usluga ➤ Nedovoljne kontrole praćenja kvaliteta pružanja pojedinih usluga (Lični pratioci deteta i dr.)
ŠANSE	PRETNJE
➤ Pozitivno raspoloženje spram MOS ➤ Raspoloživa dontorska sredstva ➤ Veća saradnja sa organizacijama civilnog sektora	➤ Porast broja korisnika u potrebi ➤ Kontinuirano ne sprovođenje određenih usluga ➤ Neplansko uvođenje usluga ➤ Neusaglašenost zakonodavnog okvira

2.4. Potencijali za unapređenje

➤ Razmena znanja i iskustava u procesu planiranja usluga socijalne zaštite

Proces planiranja usluga socijalne zaštite generalno zahteva veliko ulaganje vremena i resursa kao i posvećenosti kako bi se primenio holistički pristup i preusmerio sa reaktivnog na proaktivan odgovor na potrebe, a zahteva i sagledavanje budućih trendova u oblasti. Zbog nedostatka ljudskih resursa u pojedinačnim JLS, kroz formiranje međuopštinskih radnih tela moglo bi se doći do efikasijih metoda planiranja i projekcije budućih intervencija na lokalnu uz sagledavanje i analiziranje lokalnog konteksta u svakoj od obuhvaćenih sredina. Kroz komparaciju podataka o ostvarenom, kao i o potrebama u sektoru moglo bi se doći do zajedničkih rešenja koja bi nadalje dovela do zajedničkih akcija i intervencija. Žagubica i Petrovac na Mlavi imaju zajednički centar za socijalni rad, kao i Veliko Gradište i Golubac, što svakako upućuje na njihovu intenzivniju saradnju u sektoru socijalne zaštite, ne samo po ovom osnovu.

➤ Razmena znanja i iskustava u procesu licenciranja

Prethodna iskustva pokazuju da se proces licenciranja kroz sistem socijalne zaštite pokazao poprilično zahtevnim u administrativnom i vremenskom aspektu. Zbog toga bi razmena znanja i iskustava u vezi sa neophodnim procedurama mogla doneti benefit određenim obuhvaćenim JLS koje planiraju ciljne usluge. U tom smislu, podršku bi mogle pružiti JLS sa ove teritorije čiji su centri za socijalni rad već dobili licencu za određenu uslugu socijalne zaštite, poput opštine Petrovac na Mlavi (PUK i Lični pratilac deteta), opštine Žabari (PUK), gradovi Smederevo i Požarevac (Dnevni boravak za decu, mlade i OSI).

➤ Mentorska podrška u sprovođenju usluga socijalne zaštite

Jedinice lokalne samouprave sa značajnijim iskustvom u sprovođenju usluga socijalne zaštite bile bi dobar uzor onim manje iskusnim kroz studijske posete, razmenu iskustava, indirektnim mentorstvom i slično. U tome svakako prednjače 2 grada sa obuhvaćene teritorije – Smederevo i Požarevac, ali ni iskustva manjih JLS nisu zanemarljiva u slučaju pojedinih usluga (poput opštine Žagubica za PUK i socijalno stanovanje, opštine Veliko Gradište za diversifikovanje i proširenje usluge Ličnog pratioca deteta i drugi).

➤ Uključivanje drugih lokalnih aktera kroz sprovođenje inovativnih usluga socijalne zaštite

Među-sektorska saradnja je uočena kao veoma važna potreba, pogotovu kada je u pitanju sektor zdravstvene zaštite kao i sektor obrazovanja u okviru kojih dolazi do ukrštanja i dopunjavanja intervencija ka korisnicima koji su u specifičnoj potrebi. Iako praksa međusektorske saradnje sporo zaživljava u Republici Srbiji, potreba za kombinovanim uslugama različitih javnih ustanova se pokazuje kao sve veća, posebno kod ranjivih grupa kao što su stara lica, OSI i odrasli sa teškoćama, deca sa teškoćama ili smetnjama u razvoju školskog uzrasta i slično.

➤ Formalizacija među-opštinske saradnje za sprovođenje specifičnih usluga socijalne zaštite

Iako je među-opštinska saradnja prepoznata kao dobar koncept za efikasnije sprovođenje pojedinih usluga socijalne zaštite na lokalnom nivou, benefiti formalnih inicijativa još uvek nisu dovoljno prepoznati, iako je u prethodnom periodu bilo inicijativa koje su faktično reflektovale suštinu među-opštinske saradnje (npr. Prihvatilište u Maloj Krsni, u koje su bili smeštani korisnici i iz drugih LS, ne samo Smedereva).

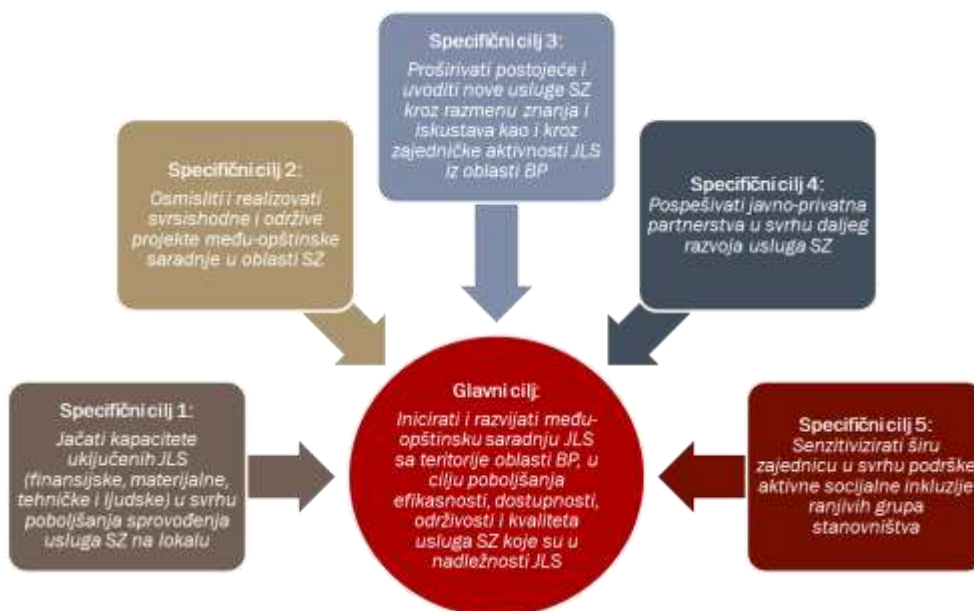
3. RAZVOJNI CILJEVI I PRIORITETNE MERE

S obzirom da brojni i različiti faktori, o kojima je već bilo reči, utiču na trendove u oblasti socijalne zaštite, kao i na specifičnosti svake od JLS na koje se ovaj Plan odnosi, dokument neće ulaziti u detalje buduće saradnje, već će predočiti razvojne pravce do čijih se nacрта došlo kroz ukrštanje podataka prikupljenih kroz istraživanje.

Kao opšti cilj Plan definiše: ***Poboljšanje kvaliteta života i dostizanje blagostanja svih građana i građanki, a posebno onih koji pripadaju ranjivim i marginalizovanim grupama, kroz među-opštinsku saradnju jedinica lokalne samouprave sa teritorije oblasti Braničevo-Podunavlje, koja će doprineti održivosti sistema socijalne zaštite.***

Pošto je tema ovog Plana jasno naglašena, metod formulisanja ciljeva će biti donekle modifikovan kroz definisanje glavnog cilja i niza specifičnih ciljeva koji se u njega slivaju. Tako je Glavni cilj: ***Inicirati i razvijati među-opštinsku saradnju jedinica lokalne samouprave sa teritorije Oblasti Braničevo-Podunavlje u cilju poboljšanja efikasnosti, dostupnosti, održivosti i kvaliteta usluga socijalne zaštite koje su u nadležnosti jedinica lokalne samouprave.*** Kao konkretni smerovi akcije, odnosno daljeg fokusa svih budućih aktivnosti u ovoj oblasti, definisano je 5 Specifičnih ciljeva i u okviru svakog, identifikovane su pripadajuće mere:

Grafikon 12: Prikaz razvojnih ciljeva

Specifični cilj 1: Jačati kapacitete uključenih JLS (finansijske, materijalne, tehničke i ljudske) u svrhu poboljšanja sprovođenja usluga socijalne zaštite na lokalnu

Mera 1.1 Identifikovati i koristiti potencijalne druge izvore finansiranja usluga SZ pored lokalnih budžeta

Mera 1.2 Podizanje kapaciteta zaposlenih u relevantnim institucijama kroz obuke i druge studijske aktivnosti (u saradnji sa državnim institucijama iz oblasti i dr. organizacijama)

- Mera 1.3. Formiranje među-opštinske radne grupe iz oblasti socijalne zaštite
- Mera 1.4. Revizija lokalnih politika i regulativa u oblasti socijalne zaštite (Odluke o SZ, Pravilnici o pružanju usluga, javne nabavke – npr. prevoz, dostupnost i sl.)
- Mera 1.5. Zagovaranje za izmene i usaglašavanje nacionalnih regulativa u oblasti socijalne zaštite

Specifični cilj 2: Osmisliti i realizovati svrsishodne i održive projekte među-opštinske saradnje u oblasti socijalne zaštite

- Mera 2.1: Periodička komparativna analiza lokalnih potreba za intervencijama i uslugama u oblasti socijalne zaštite, kao i o mogućnostima njihovog ostvarenja
- Mera 2.2: Dogovoriti protokole o saradnji sa drugim jedinicama lokalne samouprave u oblasti socijalne zaštite
- Mera 2.3: Formirati među-opštinske projektne timove u oblasti socijalne zaštite
- Mera 2.4: Razvoj zajedničkih projektnih aplikacija na osnovu identifikovanih potreba
- Mera 2.5: Realizacija projekata međuopštinske saradnje u oblasti socijalne zaštite uz kontrolu kvaliteta i evaluaciju ishoda zajedničkih inicijativa

Specifični cilj 3: Proširivati postojeće i uvoditi nove usluge socijalne zaštite kroz razmenu znanja i iskustava, kao i kroz zajedničke aktivnosti JLS iz oblasti Braničevo-Podunvlje

- Mera 3.1: Kontinuirano i sveobuhvatno mapiranje potreba korisnika
- Mera 3.2: Kontinuirana unakrsna analiza potreba, ponude i identifikacija adekvatnih pružalaca usluga SZ
- Mera 3.3: Razmena znanja i iskustava zaposlenih na poslovima SZ kroz organizovanje zajedničkih radionica, tribina, okruglih stolova, studijskih poseta i sličnih aktivnosti

Specifični cilj 4: Pospešivati javno-privatna partnerstva u svrhu daljeg razvoja usluga socijalne zaštite

- Mera 4.1 Podržati umrežavanja i zajedničko delovanje institucija i organizacija slične provenijencije u okviru SZ u obuhvaćenim JLS
- Mera 4.2 Osmisliti mehanizme podrške i jačanja kapaciteta lokalnih OCD koje okupljaju ranjive grupe i/ili pružaju usluge SZ
- Mera 4.3 Razvijati dijalog i socijalna partnerstva u zajednici
- Mera 4.4 Podsticati privatni, privredni i civilni sektor na socijalno odgovorno ponašanje

Specifični cilj 5: Senzitivizirati širu zajednicu u svrhu podrške aktivne socijalne inkluzije ranjivih grupa stanovništva

- Mera 5.1 Omogućiti široku informisanost među građanima o neophodnosti usluga SZ u zajednici
- Mera 5.2 Povećati nivo informisanosti i obučenosti svih aktera sistema socijalne zaštite o reformama u sektoru
- Mera 5.3 Razvijati volonterizam u radu sa ranjivim grupama
- Mera 5.4 Osnaživanje i socijalizacija društveno neaktivnih ranjivih grupa (nezaposlene žene iz seoskih sredina, penzioneri i dr.)

Ključni element podrške građanima i građankama u zajednici predstavljaju usluge socijalne zaštite koje treba da im budu dostupne zarad ostvarivanja sopstvenih prava na socijalnu zaštitu čemu ovaj Plan i teži u pogledu uspostavljanja šireg okvira implementacije lokalnih usluga. Specifični cilj 1 usmerava na podizanje kapaciteta po svim osnovama i upućuje na potrebu da se obezbede materijalna i finansijska sredstva za sprovođenje usluga kroz različite fondove.

Nadovezujući se na specifični cilj 4 koji je definisao uspostavljanje partnerstava, ovaj cilj zaokružuje celinu strateškog usmerenja dokumenta kroz okvir aktivnosti umrežavanja, uspostavljanja saradnje i zajedničkog delovanja institucija i organizacija slične provenijencije na lokalnu kao i uspostavljanja međuopštinskih partnerstava sa ciljem unapređenja sektora socijalne zaštite.

I pored svih napora formalnih aktera u sektoru socijalne zaštite, aktivna inkluzija osetljivih društvenih grupa ne može biti u potpunosti ostvarena bez uključivanja najšire zajednice zbog čega specifični cilj 5 obuhvata osmišljavanje i sprovođenje mera za senzitivizaciju celog građanstva.

4. IDEJE MEĐU-OPŠTINSKIH PROJEKATA

Među-opštinska saradnja bi trebalo da bude osmišljena i uspostavljena po različitim osnovama kako bi se nadomestili nedostaci i ograničenja u kapacitetima (ljudskim, finansijskim, teritorijalnim i slično), sa kojima se obuhvaćene JLS suočavaju. Iako su potrebe i uslovi uspostavljanja ovakvih saradnja fluidni, mogla bi se identifikovati dva tipa osnova zajedničkih projekata/akcija:

- **Saradnja u svrhu udruživanja finansijskih i ljudskih kapaciteta**, kako bi se realizovale kompleksnije usluge socijalne zaštite.
- **Saradnja u svrhu razmene znanja i iskustava**, ne samo u realizaciji određenih usluga socijalne zaštite, već i radi efikasnijeg ostvarivanja krovnih ili okvirnih procesa sistema socijalne zaštite, poput razvoja planskih i strateških dokumenata, mapiranja potreba korisnika, identifikacije pružalaca usluga, podrška u procesu uspostavljanja i licenciranja novih usluga SZ na lokalnu gde bi iskusnije JLS mogle dati dragocenu podršku onim manje iskusnim.

Za prvi tip saradnje u svrhu udruživanja finansijskih i ljudskih kapaciteta, kako bi se realizovale kompleksnije usluge socijalne zaštite, identifikovano je nekoliko potencijalnih predloga projekata/inicijativa, koje je neohodno dalje razrađivati u smislu potvrđivanja potrebe i detaljnog osmišljavanja okvira realizacije i samog među-opštinskog sporazuma.

Projektna ideja 1	Prihvatište za odrasle
Obuhvaćene JLS	• Veliko Gradište • Kučevo • Petrovac na Mlavi • Žabari • Žagubica • Smederevo • Požarevac

	• Malo Crniće
Ciljne grupe	Beskućnici, osobe u stanju potrebe za smeštajem
Prednosti	• Iskustvo u pružanju usluge od strane grada Smedereva • Finansijska sredstva obezbeđena iz više lokalnih budžeta • Materijalna sredstva osigurana
Nedostaci	• Poteškoće u identifikovanju pružaoca usluge sa teritorije BP. • JLS osim Smedereva, nemaju iskustva sa pružanjem ovakve usluge.
Vremenski okvir	Trajno, dokle god postoji potreba

Projektna ideja 2	Mobilno Savetovalište za brak i porodicu
Obuhvaćene JLS	• Požarevac • Veliko Gradište • Žabari • Smederevo • Žagubica • Malo Crniće
Ciljne grupe	Porodice i članovi porodice u kriznim situacijama
Prednosti	• Iskustvo u pružanju usluge od strane grada Požarevca • Postojeći pružaoc usluga NVO „Šansa“ • Finansijska sredstva obezbeđena iz više lokalnih budžeta • Moguća digitalizacija usluge
Nedostaci	• JLS osim Požarevca, nemaju iskustva sa pružanjem ovakve usluge.
Vremenski okvir	Trajno, dokle god postoji potreba

Projektna ideja 3	Mobilno Savetovalište za mlade
Obuhvaćene JLS	• Požarevac • Petrovac na Mlavi • Žabari • Smederevo • Žagubica
Ciljne grupe	Mladi u kriznim situacijama, u riziku od sukoba sa zakonom, porodičnog nasilja...
Prednosti	• Iskustvo u pružanju usluge od strane grada Požarevca • Postojeći pružaoc usluga NVO „Šansa“ • Finansijska sredstva obezbeđena iz više lokalnih budžeta • Moguća digitalizacija usluge
Nedostaci	• JLS osim Požarevca, nemaju iskustva sa pružanjem ovakve

	usluge.
Vremenski okvir	Trajno, dokle god postoji potreba

Projektna ideja 4	Među-opštinski Dnevni boravak za decu i mlade i OSI
Obuhvaćene JLS	• Velika Plana • Žabari • Veliko Gradište
Ciljne grupe	Deca, mladi i OSI
Prednosti	• Iskustvo postojećih pružalaca usluga (CSR Požarevac i Dnevni boravak Smederevo) • Potencijalni pružaoc usluga u procesu licenciranja (Volja za životom)
Nedostaci	• Pravni-formalni zahtevi oko licenciranja • Finansijska ograničenja
Vremenski okvir	Trajno, dokle god postoji potreba

Projektna ideja 5	Centar za dnevne aktivnosti dece i mladih sa invaliditetom i OSI
Obuhvaćene JLS	• Požarevac • Druge, prema identifikovanim potrebama
Ciljne grupe	Deca i mladi sa invaliditetom, OSI
Prednosti	• Mogućnost kompenzacije nedostajućih usluga podrške udruženjima (radna terapija, defektolog, psiholog...) • Strukturisane aktivnosti tokom celog dana, praznika, raspusta (terapijske, edukativne, radne...) • Mogućnost uspostavljanja i telefonske/online podrške roditeljima
Nedostaci	• Finansijska ograničenja
Vremenski okvir	Trajno, dokle god postoji potreba

Projektna ideja 6	Predah smeštaj za decu i mlade sa invaliditetom i OSI
Obuhvaćene JLS	• Požarevac • Druge, prema identifikovanim potrebama
Ciljne grupe	Deca i mladi sa invaliditetom, OSI
Prednosti	• Adekvatan objekat za kratkotrajan boravak dece, mladih i OSI u regionu
Nedostaci	• Finansijska ograničenja

Vremenski okvir	Trajno, dokle god postoji potreba
Projektna ideja 7	Stanovanje uz podršku/Kuća na pola puta
Obuhvaćene JLS	Požarevac Veliko Gradište
Ciljne grupe	OSI
Prednosti	Adekvatan objekat za deinstitutionalizovani boravak OSI u regionu
Nedostaci	Finansijska ograničenja
Vremenski okvir	Trajno, dokle god postoji potreba

Za drugi tip saradnje u svrhu razmene znanja i iskustava, identifikovano je nekoliko potencijalnih predloga projekata/inicijativa, koje je neohodno dalje razrađivati u smislu potvrđivanja potrebe i detaljnog osmišljavanja okvira realizacije i samog među-opštinskog sporazuma. S obzirom da ovakvi tipovi akcije ne iziskuju velike finansijske i materijalne troškove, predstavljaju izvodljivije i lakše sprovodive tipove saradnje:

- Saradnja opštine Žagubica kao primera dobre prakse u starteškom planiranju daljeg razvoja sistema socijalne zaštite na lokalnom nivou ka opštinama koje bi imale potrebu za ovakvim vidom podrške: Golubac, Kučevo, Žabari, Velika Plana (potrebu bi trebalo dodatno potvrditi).
- Saradnja opština Veliko Gradište, Petrovac na Mlavi i Žagubica u smislu transfera znanja i iskustava u apliciranju za fondove stranih donatora ka opštinama sa manjim iskustvom npr. Velika Plana, Kučevo (potrebu bi trebalo dodatno potvrditi).
- Saradnja postojećih pružaoca pojedinih usluga (Lični pratilac, Pomoć u kući, Klub za mlade i dr.) sa okolnim JLS gde postoji izražena potreba za uspostavljanjem istih, poput opština Žabari, Petrovac na Mlavi i Velika Plana.
- NVO „Volja za životom“ iz Velike Plane je u procesu produženja licence za pružanje usluge Dnevnog boravka, a planiraju i licenciranje usluge „Stanovanja uz podršku“, pa je moguće ispitati potrebe i mogućnosti za učešće korisnika iz okolnih JLS, poput opština Žabari i Petrovac na Mlavi.
- NVO „Fortuna“ iz Požarevca uspešno je implementirala projekat kartice „Prvi u redu“ kojim se promoviše davanje prednosti deci i mladima sa invaliditetom, kao i njihovim roditeljima u zdravstvenim ustanovama. Isti je moguće proširiti na druge javne ustanove, a također replicirati u drugim JLS.

Navedene oblasti saradnje se ne moraju ograničiti na date primere, s obzirom da su pomenuta znanja i iskustva značajna u sistemu socijalne zaštite u celini, omogućavaju pristup fondovima, umanjuju administrativne prepreke i osiguravaju čvršći okvir za realizaciju što sve može dovesti do poboljšanja ponude usluga socijalne zaštite.

Glavni nedostak koji se uočava kod ovog tipa saradnje je opterećenost ljudskih resursa lokalnih institucija koji bi najviše bili uključeni u predviđeni proces, a koji su već uveliko opterećeni

redovnim poslovnim obavezama. U tom smislu bi veće uključivanje predstavnika organizacija civilnog sektora bilo dobrodošlo, kao i obezbeđivanje spoljne ekspertske podrške. Takođe, jedan od nedostataka je i nedovoljno iskustvo u među-opštinskim projektima, odnosno potreba sa se uz spoljnu ekspertsku podršku sistematično pristupi uspostavljanju istih, posebno kroz definisanje i izradu nacрта pravno-formalnih dokumenata (memorandumi o saradnji, finansijsko upravljanje, plan rada i dr.).

5. OKVIR ZA SPROVOĐENJE, PRAĆENJE, IZVEŠTAVANJE I VREDNOVANJE PLANA

Osnovni mehanizmi sistema za praćenje sprovođenja Plana čine postojeći mehanizmi za izveštavanje i evaluaciju koji funkcionišu unutar sistema uprava uključenih JLS. Dodatno, formiranjem radne/ih grupe/a omogućilo bi se da zajednička tela izveštavaju o ostvarenom kroz praćenje realizacije i osiguranje kvaliteta postignutog u okviru plana. U tu svrhu za svaku konkretnu dogovorenu intervenciju i/ili akciju biće neophodno definisati kvantitativne i kvalitativne indikatore u zavisnosti od mere koja se nadgleda (broj projekata, iznos povučenih sredstava, broj pruženih usluga SZ i procena zadovoljstva korisnika, broj radionica, medijskih objava/reportaža i slično). Ovo se pre svega odnosi na godišnje i višegodišnje procese praćenja i izveštavanja. Dodatno, sprovođenje mera će se pratiti u skladu sa Zakonom o planskom sistemu RS. Kako bi uspeh primene i praćenja mera bio što potpuniji, neophodno je i efikasno i aktivno uključivanje civilnog društva u lokalnoj zajednici i ugroženih grupa na koje se Plan i odnosi.

Prilikom praćenja uspešnosti sprovođenja mera, obavezno je uključiti sledeće mehanizme i korake u vrednovanju učinka: formiranje stručnih timova zaduženih za praćenje indikatora postignuća definisanih mera; prikupljanje podataka sa terena u vezi sa ostvarivanjem mera kroz kvantitativne i kvalitativne parametre; podnošenje izveštaja na godišnjem nivou, pripremu pregleda trenutnog stanja i potreba u oblasti, i zaključke i preporuke za buduće intervencije (naučene lekcije).

LISTA SKRAĆENICA

BP – Braničevo-Podunavlje
CSR – Centar za socijalni rad
JLS – Jedinica lokalne samouprave
NSZ – Nacionalna služba za zapošljavanje
OCD – Organizacija civilnog društva
OSI – Osoba/e sa invaliditetom
PUK – Pomoć u kući
RS – Republika Srbija
SZ – Socijalna zaštita